REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectori.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 192. Braşov, Luni-Marţi 31 August (13 Septemvrie). 1904.

Nou guvernator pentru Bucovina

De la Viena sosesce o scire surprinḑĕtóre, ce ne aduce aminte de vorba unui distins politician, care a numit Austria: împĕrăţia neverosimilităţilor.

Nimenĭ nu se va găsi, credem, care sĕ conteste, că înaintea celor ce urmăresc evenimentele maĭ însemnate din ţĕrile representate în „Reichsrath“ orĭ-ce a putut sĕ pară în momentele faţă de maĭ verosimil, decât ca guvernatorul Bucovineĭ, prinţul Hohenlohe, care abia şĭ-a început activitatea sa, sĕ fie de-odată strămutat în colţul opus al imperiuluĭ şi în locul luĭ sĕ fie numit un om cu totul nou, funcţionar al ministeriuluĭ de interne.

Transferarea şi numirea acésta e lucru hotărît, deşi póte numaĭ pe la finitul luneĭ Septemvrie se vor face publicaţiunile oficiale. Aşa se întâmplă pretutindenĭ cu şefiĭ administraţiuneĭ, când le vine vremea sĕ facă loc unor nouĕ puterĭ şi adeseorĭ şi unor nouĕ orientărĭ şi direcţiunĭ.

Ce s'a putut întêmpla, ca faţă cu actualul president al ţĕriĭ Bucovineĭ, care abia s'a aşeḑat şi s'a orientat puţin în postul sĕu, sĕ se pună deja în aplicare obicĭnuita premenire?

Am înţeles şi tótă lumea a înţeles, că antecesorul luĭ Hohenlohe, Bourgoignon, a trebuit sĕ facă odată loc unuĭ bărbat maĭ conciliant şi maĭ ridicat peste pasiunile şi prejudiţiile de carĭ era prea influinţat cel dintâiŭ. Cu greu însĕ se póte pricepe, de ce imediat după visita ministruluĭ preşedinte Koerber se face acéstă schimbare în guvernul Bucovineĭ? Numaĭ de curênd am reprodus o voce din ḑiarul român bucovinean, care ne vorbea de spiritul conciliant al nouluĭ guvernator prinţul Hohenlohe, cel ce nu maĭ profesa principiile vechĭ de guvernament, precum e calomnia, volnicia etc. Ne maĭ aducem aminte şi de tactul şi înţelepciunea, ce a dovedit'o prinţul Hohenlohe, spre marea mulţumire a poporuluĭ român bucovinén, cu ocasiunea serbăriĭ patru-centenare dela mănăstirea Putna. Incât pentru locuitoriĭ neromânĭ aĭ Bucovineĭ şi eĭ păreau mulţumiţĭ cu prinţul Hohenlohe. Gazetele lor publică şi acuma articole de fond, în carĭ îşĭ esprimă părerea de rĕu pentru plecarea dela Cernăuţĭ a luĭ Hohenlohe.

De ce se duce dér Hohenlohe? De ce Koerber trimite anume la Cernăuţĭ un om al sĕu, despre care se afirmă, că este o capacitate deosebită administrativă? Óre sĕ fi găsit ministru-preşedinte — care în călĕtoria sa prin Galiţia şi Bucovina s'a interesat în special de mersul administraţieĭ politice, — că Hohenlohe nu póte corĕspunde în destul problemelor administative? Orĭ dóră depărtarea luĭ dela guvernul din Bucovina sĕ aibă un alt caracter, póte chiar caracter politic?

Scim, că la ultimele alegerĭ dietale Hohenlohe, care s'a purtat cu totul neutral, ferindu-se de orĭ şi ce ingerenţă, asemenea nu şĭ-a putut câştiga decât simpatiĭ. Dér óre sĕ nu i-se fi imputat din partea luĭ Körber tocmaĭ acest absolut neamestec în faţa faptuluĭ, că, în urma agitaţiunilor aşa numiţilor democraţĭ, marĭ proprietarĭ, cu alte cuvinte boerimea ţĕriĭ, pe care s'a răzimat din vechime guvernul central din Viena, a rĕmas într'un mod surprinḑĕtor majorisată la alegerĭ, aşa că de pildă nicĭ vechiul mareşal al ţĕriĭ Lupul n'a reuşit la alegerĭ?

Se vorbea în taină prin Bucovina, că din cercurile marilor proprietarĭ s'ar fi adresat ministruluĭ preşedinte Koerber plângerea, că prinţul Hohenlohe prea a fost desinteresat faţă cu faptul, că vechea posiţiune a grupuluĭ mareĭ proprietăţĭ era ameninţată la alegerĭ, din care causă au ajuns la suprafaţă în representanţa ţĕriĭ elemente cu totul nouĕ şi în multe privinţe incomensurabile.

De cumva n'ar fi nicĭ acesta motivul principal al schimbăriĭ amintite; de cumva numirea unuĭ nou guvernator al Bucovineĭ ar avé un caracter curat politic în afară de administraţie şi de conducerea alegerilor dietale, am trebui sĕ credem, că Hohenlohe cade jertfă atitudineĭ sale faţă cu sĕrbătorirea memorieĭ luĭ Stefan cel Mare.

Óre sĕ fi fost în stare Koerber, „distinsul strĕin“ s'o facă şi acésta pe voia Ungurilor şi sĕ nu maĭ sufere între Românĭ pe un Hohenlohe, care a avut temeritatea, ca în faţa monarchieĭ şi a lumeĭ sĕ recunóscă geniul şi mĕreţia eroiculuĭ Voevod român?

Nu te pune, că „colega“ Tisza va fi remonstrat la Körber pentru acéstă ameninţare a prestigiuluĭ maghiarismuluĭ de către un înalt funcţionar al statuluĭ, cu care el (Tisza) sĕ căsnesce aşa de mult sĕ restabilésca vechile legăturĭ ale pactuluĭ.

Totuşĭ par-că nu ne-ar veni sĕ credem, că mergerea luĭ Hohenlohe ar sta în legătură cu veninósele proteste şi reclamărĭ ale foilor jidano-maghiare, când cu sĕrbările de la Putna. Nu, maĭ ales fiind-că am crede, că aşa ceva nu s'ar fi putut întêmpla, fără ca sĕ-şĭ dea învoiala şi Impĕratul Austrieĭ, vechiul şi bunul amic al Regeluĭ Românieĭ.

De aceea, aşteptând cu pacienţă lămurirea lucruluĭ dela evenimente, suntem înclinaţĭ a crede, că schimbarea în guvernul Bucovineĭ nu este îndreptată în contra Românilor.

Braşov, 30 August v.

Regele Carol în Viena. Din *Viena* se telegrefézā, că Regele *Carol* al Românieĭ împreună cu Regina, vor sosi acolo la 27 Septemvrie n. Majestatea Sa monarchul nostru le va face primirea. Regele Carol, adauge telegrama, va avé o întîlnire şi cu contele *Goluhovski*. Nu se scie însĕ, décă la acésta întêlnire va asista şi ministrul preşedinte Sturdza.

Prinţul Hohenlohe guvernatorul sĕu cum se numesce oficios, presidentul ţĕriĭ Bucovineĭ va fi transferat, după-cum i-se anunţă ḑiaruluĭ, „Neue Freie Presse“ de la Cernăuţĭ ca guvernator la Triest. Urmaşul sĕu în post a şi fost numit. Este consilierul de curte Dr. *Regner de Bleyleben*. Transferarea şi numirea, de care vorbim, vor fi publicate în fóia oficială.

Noul president al ţĕriĭ Bucovineĭ e de 38 de anĭ şi e fiul profesoruluĭ de la politechnicul din Brünn, Alfred Regner nobil de Bleyleben. In anul 1897 noul president era încă comisar de cerc (Bezirkskommissär). Sub ministeriul Körber el a avansat fórte iute de la secretar ministerial până la consilier de curte. Ca referent presidial în ministeriul de interne el s'a bucurat de mare vaḑă între funcţionarĭ şi se ḑice, că ar avé o estra-ordinară capacitate pentru afacerile administrative.

Ce sĕ esproprieze Maghiariĭ? Un óre-care şovinist maghiar, Réz Mihaly, se ocupă în „Bud. Hirlap“ de la 10 Sept. cu misiunea academiilor de drept. După-ce spune câte verḑĭ şi uscate, étă la ce concusiunĭ ajunge autorul: „Societatea naţionalităţilor trebue sĕ simtă acţiunea cu deplină putere a elementuluĭ cultural maghiar. Viéţa socială trebue sĕ simtă în tóte relaţiile eĭ presenţa representanţilor ideiĭ de stat maghiar.... Cultura maghiară trebue sĕ străbată tot ce esistă în ţéra acésta. Germania expropriază proprietăţile naţionaliste. *Noi trebue sĕ espropriem cultura naţionalităţilor*“.

Fórte modest, d-l şovinist. Ne mirăm, că nu cere sĕ ne *esproprieze* de tot, sĕ ne scótă afară din ţĕră!

Noul ministru de interne rusesc. Ţarul Rusieĭ a numit în locul fostuluĭ ministru de interne *Plehwe*, pe guvernatorul din Vilna prinţul *Svjatopolsk-Mirski*.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Haina de mirésă.

Poveste scoţiană de Moore.

Tot oraşul rîdea de aiurările babeĭ Kirwin şi nicĭ că se putea sĕ nu rîdă, când băbuţa cu mintea clătită proboza pe ceĭ ce se hîrjoniau cu dînsa, cam aşa:

— Tăceţĭ din gură şi nu mĕ zăticniţĭ! Nu auḑiţĭ că trag clopotele pentru nuntă? Trebue sĕ mĕ grăbesc, mĕ aşteptă mirele!

Apoi se grăbea spre casă tîrşîind din picióre — şedea la nepotul sĕu Iohn O'Dewer — şi se încuia în camera eĭ. Ceĭ ce, împinşĭ de curiositate, pândeau la ferésträ, o puteau vedé cum scóte dintr'o cutie mare de lemn haina eĭ de mirésă, pantofiĭ şi beteala şi le desmierdă oftând şi lăcrămând. Nu trecea însĕ mult şi érăşĭ îşĭ părăsia cămăruţa şi până ce dómna O'Dewer şi fiică-sa pregătiau mâncarea, lacremile băbuţeĭ încă se uscau. Ea se retrăgea obosită într'un colţ şi se uita cu drag şi clipind din ochĭ la nepótă-sa Molly.

Molly avea o asemĕnare frapantă cu băbuţa. Amêndouĕ aveau ochĭ negri şi pĕr roşu. Deosebirea era, că pe când pĕrul băbuţeĭ de şéptedecĭ de anĭ se rărise şi îşĭ perduse strălucirea, al luĭ Molly era bogat şi îĭ împrejmuia fruntea ca o cunună de sfânt. Pe faţa băbuţeĭ timpul şi suferinţele taĭnice trăseseră brazde adâncĭ, ér faţa tinereĭ fete purta încă roua zorilor vieţiĭ. Una era un tuleiŭ uscat, cealaltă o flóre mirositóre.

Molly se arăta cu multă dragoste faţă cu mătuşa sa nenorocită şi o liniştea cu privirile eĭ blânde, cu desmierdările eĭ. Martha Kirwin la rêndul sĕu, avea un adevĕrat cult pentru nepótă-sa şi adesea îĭ adresa din colţul, unde şedea cuvinte dulcĭ:

Molly, drăguţa mea, nepoţica mea, scumpa mea!

Stătea lângă ea când gătia de mâncare, şedea alăturea de furcă când torcea, se tîra după dînsa, décă eşia în curte sĕu grădină. Adese-orĭ o însoţia şi la podul de piatră, unde Molly eşia sĕ admire luna şi frumseţa nopţiĭ şi sĕ fantaseze.

Podul acesta era construit peste pĕrĕul ce şerpuia pe lângă sat şi de pe el se putea vedé până la „casa cea mare“, până la castelul boieresc.

Nepóta şi mătuşa se rĕzimau de balustrada poduluĭ şi se uitau spre castel.

Ochiĭ feteĭ se întunecau odată cu căderea roueĭ, aĭ Marteĭ Kirwin se înviorau şi străluciau înfiorător. Miile de creţe se agitau pe obraz şi punĕndu-şĭ mâna la ureche asculta un sunet ce i-se părea că vine din depărtare.

Totul era liniştit în preajma lor. Nu se audia nicĭ ocăcăitul bróştelor, nicĭ musica greerilor. Cu tóte acestea băbuţa tresăria speriată.

— Auḑĭ clopotele? Auḑĭ? E sĕrbătóre! Trebue sĕ merg sĕ mĕ dichisesc. — Şi apucând pe nepótă-sa de mână o trăgea spre casă.

Nicĭ tatăl Molly-eĭ, nicĭ bĕtrâniĭ din împrejurime nu cunosceau istoria Marteĭ Kirwin. Moşia boierescă este de-o întindere uriaşă şi iobagiĭ din Galway, carĭ lucrau moşia în parte, se întêlneau rar cu vecinii lor. Numaĭ Mary, o bĕtrână evlaviósă şi rugătóre, maĭ ţinea minte, că vĕḑuse înainte cu cincĭḑecĭ de anĭ pe Marta cea cu pĕrul roşu. Au fost împreună la joc în casa cea mare, unde bunicul proprietarilor actualĭ, Alec Laroche, îşĭ ospăta iobagiĭ la ḑile marĭ. Marta Kirwin era cea maĭ bună dansatóre pe acele vremurĭ şi adesea o lua la joc însuşĭ boierul. De la o vreme însĕ luĭ Alec Laroche i-s'a urît la ţéră şi s'a mutat la Londra. In castel a amuţit musica, a încetat veselia, iar Marta cea cu pĕrul roşu a dispărut de pe aicĭ. Se vorbia, că a fugit dela părinţĭ.

La Iohn O' Dewer s'a aciuat înainte de asta cu câţĭ-va anĭ. L'a rugat parochul s'o ia sub ocrotirea luĭ şi s'o scape de batjocurile copiilor ştrengarĭ, carĭ se luau cu alaiu după dînsa.

O' Dewer a ascultat de pároch şi s'a dus la Navau, unde a găsit bojdeuca unde şedea mătuşa sa.

Cu multă ostenéală a reuşit s'o convingă, că n'a venit cu gând rĕu şi că nicĭ prin minte nu-ĭ trece a-ĭ lua cutia de lemn.

Despre noul ministru de interne rusesc sĕ afirmă, că ar fi un om de sentimente umane și că ar înclina spre o direcție mai liberală. In funcțiunile înalte, ce le-a ocupat până acum, a dovedit o atitudine mai conciliantă și un tratament mai blând. Cu tóte acestea, nu se crede, că numirea lui însémnă o schimbare de sistem.

Corespondentul diarului parisian *„Echo de Paris“* a avut un interview cu prințul *Mirski.* Acesta sĕ fi declarat, că nu va opera schimbărĭ radicale nicĭ în politica internă a imperiului, nicĭ în administrație, ci va validita în înțeles liberal programul ce se cuprinde în manifestul Țarului din Februarie 1904. E amicul decentralisării, de aceea va lărgi sfera de influență autonomă comunală și provincială, fără însĕ de a reforma aceste adunărĭ după model parlamentar, căcĭ sistemul acesta numai în Anglia s'a dovedit bun. A mai spus prințul, că e dușmanul orĭ-cărei persecuțiunĭ religióse și aderentul libertății conscienței. Nu e dușmanul Jidovilor, dér *nu găsesce a fi cu scop sĕ dea Jidanilor drepturĭ egale cu ale ortodoxilor*, căcĭ décă li s'ar da astfel de drepturĭ, ei ar *deveni prepotențĭ* în paguba locuitorilor creștinĭ. Causa Finlandesilor o va lăsa în grija guvernorului filandes *Obolenski.* Intrebat asupra rĕsboiului, prințul s'a esprimat favorabil despre calitățile soldatului japones, însĕ a adaus, că victoria finală va fi a Rușilor.

O voce națională din tabĕra săséscă.

In diarul „Kr. Ztg.“ din Brașov vedem publicat un articol la loc de frunte, la care redacția face nota, că consimte în general cu ideile esprimate întrênsul, dér trebue sĕ constate, că unele pasage sunt pré energice (zu scharf).

Articolul polemiséză cu „S. D. T.“ din Sibiiu, a cărui atitudine politică nu o aprobă. Étă câte-va pasage mai marcante din articolul lui „Kr. Ztg“:

„Ce vom profita noi cu atitudinea nóstră servilă? Póte ministrul cultelor și instrucțiunei publice va modifica „reforma școlară“ în favorul Sașilor? Orĭ póte — de vreme-ce Sașii s'au pus pe partea guvernului — a cerut sfatul lor înainte de a-șĭ fi stilisat proiectul? Și décă a făcut așa, trebue sĕ mărturisim, că n'a prea ascultat sfaturile deputaților sașĭ.

Orĭ póte ni-se vor restitui venerabilele numirĭ de localitățĭ germane? Dór tocmai acum cetim, că și acele câte-va numirĭ menajate de faimósa comisiune de înregistrare, vor fi îmbrăcate în haina singur salvatóre a maghiarisării. *Așa-dér după multa tîrîre și cumpĕnire, ce ne rĕmâne în mână ca resultat palpabil? Nimica, nimica, afară de desonórea politică!*

Décă mai avem încă conscientă, în órele liniștite de meditațiune, nu ne vom mai puté economisi reproșul: că n'am procedat ca bărbațĭ, carĭ sacrifică totul pentru onóre, ci ca nisce *veritabilĭ mameluci, carĭ prin ființa lor de lingăi* (speichelleckerisch) *așteptau milă de la stăpânii lor*, și carĭ numai atuncĭ am îndrăsnit sĕ luăm cuvêntul, când causa nu se puté nicĭ îndrepta, nicĭ înrĕutăți.

Óre după principiul acesta au procedat bărbații noștri cei mai bunĭ? Ce ar dice, Dómne, un Ștefan Ludwig *Roth* și un Albert *Huet*, când ar vedé, că deputații noștri astădĭ se milogesc în partidul guvernului și că cu tóte acestea nu provócă decât un zimbet compătimitor? Bărbatul trebue sĕ lupte și sĕ învingă, séu *sĕ piară în cinste*, conform convingerii sale! Altă alternativă nu esistă și nu póte sĕ esiste, cât timp mai putem crede într'o ordine în univers și în biruința finală a adevĕrului!

Trebue decĭ sĕ protestăm cu energie împotriva politicei de până acuma a diarului „Siebenbürgisch-Deutsches Tag.“ și nu vom subscrie nicĭ-odată propositia pe care cu îngrijirĭ și spaimă am cetit'o la sfîrșitul numitului articol al lui „S. D. T.“: „Poporul săsesc este avisat la spriginul binevoitor al multor interese din partea guvernului și trebue sĕ-șĭ croéscă atitudinea în conformitate cu acésta“.

Noi nu cunóscem pactare, nu ne punem la tocmélă, nu suntem și nu putem rĕmâné Sașĭ, numai cât timp nu devenim infidelĭ bunurilor ideale ale poporului nostru și tradițiilor seculare ale istoriei nóstre. Ér ceea-ce voiesce „S. D. T.“ nu este alta, decât politică bănățănéscă de burtă verde, cu care nu vrem sĕ avem nimica comun“.

O problemă veche, dér încă de actualitate.

III.

Sĕ trecem acum la *absolvenții școlelor comerciale — superióre din Brașov* și a Academiilor din strĕinătate! Aci directorul școlei comerciale superióre, în loc sĕ ne dea în programul școlei un studiu amĕnunțit asupra comerciului român și asupra activității tinerilor trecuțĭ prin școla de comerciu: asupra comerciului de Brașovenie în trecut și present, și causele decadenței sale; asupra rolului mocanilor în comerciu; comerciul cu lânurĭ și piei în trecut și present; comercialisarea industriei de casă române prin concentrare și esport, — De es. industria găitanelor trocărițelor din Scheiŭ, carĭ odinióră, după L. Marienburg, produceau ca ocupațiune de casă pe an găitane în valóre de 125,000 fl, — și se esportau și vindeau în Turcia până prin Anatolia etc., directorul Vlaicu se ocupă érășĭ de *pâne și de carierele* elevilor absolvențĭ, pe carĭ le înșiră cu emfasă ca intrând în drepturile și beneficiile absolvenților școlelor de comerciu. Insĕ tot dênsul constată, că

„N-rul abiturienților (noștri) aplicațĭ la poștă, telegraf, căi ferate, vămĭ, direcțiunĭ financiare, societățĭ de asigurare, fabricĭ și agricultură etc. este adĭ așa de neînsemnat, încât trebue sĕ ne mirăm, ce póte fi causa, că nu se îngrămădesc mai mulțĭ în asemenea funcțiunĭ“.

Credem de prisos de a-o mai comenta și noi. Apoi:

„Ne lipsesc însĕ cu desĕvîrșire comisionarii, agenții și voiagiorii, recrutațĭ dintre dênșii, ceea-ce se póte atribui numai lipsei de praxă și dispretului pentru aceste ocupațiunĭ (Cine i-a învĕțat sĕ le disprețuiască?—) adese-orĭ fórte rentabile și menite sĕ îmbogățéscă cunoscințele de ómenĭ și stărĭ economice sociale, pârghii indispensabile pentru întemeierea unei situațiunĭ economice sănĕtóse“.

„In schimb avem însĕ la 100 de institute de banĭ românescĭ. Dér décă vom cerceta, câțĭ din cei cam 400 de funcționarĭ ai lor sunt absolvențĭ de școle comerciale, vom afla maximul a patra parte, însĕ nu repartisațĭ la tóte institutele în acésta proporție, ci aglomerațĭ la câte-va institute mai marĭ. Grosul amploiaților sunt pensioniștĭ, învĕțătorĭ, preoțĭ, avocațĭ etc. deși școla nóstră esistă de 35 de anĭ, ér epoca înființărei acelor institute abia décă cade în ultimii 20 de anĭ, și ast-fel nu lipsiau nicĭ puterile, nicĭ praxa“.

„...Ba ceea-ce este și mai simptomatic, am căutat sĕ aflu măcar un singur director de institut (de bancă) absolvent de școlă comercială, și n'am aflat nicĭ unul. In schimb am aflat nenumĕrațĭ advocațĭ și representanțĭ de alte cariere, chemațĭ la conducerea institutelor; ba unele institute au fixat în statutele lor anomalia de a avé directorĭ tot numai advocațĭ“...

„Am lăsat mai pe urmă cariera comercială practică. Aci se aplică mai puținĭ absolvențĭ de școlĭ comerciale, fie din causă, că e o muncă pré grea după *surmenagiul* din școlă, fie că afacerile sunt adese-orĭ incomode și puțin delicate, fie că în sfîrșit e mai atrăgĕtóre înfățișarea funcționarului gătit, pe datorie, după ultima modă“.

Ne citéză apoi esemple despre Americanĭ și despre Rothschildĭ și Bleichröderii europenĭ — carĭ au început cu mic — dér nu spune, că Americanii au ajuns acolo unde stau astădĭ, prin specialisarea muncei și concentrarea productelor — și cu carĭ au uimit lumea prin forța lor de concurentă; că de es. începênd de la mic, în California sunt sute de ferme, carĭ cultivă esclusiv mere, altele pere de un singur soiŭ, altele caise, cireșe pe sute și mii de jugĕre etc. — Si merele americane vin pe piéța de la Budapesta și Clușiŭ, caisele uscate din California le vênd negustorii ardelenĭ stabilițĭ în Bucurescĭ, Galațĭ, Brăila; — că în America unul este crescĕtorul de vite, altul îngrășătorul și altul măcelarul și cărnățarul — că în Cinncinati — Porcopolis al Americanilor — un singur abator taie pe an 30,000 porcĭ, pe care îi taie, opĕresce, jupóie, desface, sară și prepară 50 ómenĭ în total.

Mĕ mir de asemenea, că în raportul lui, A. Vlaicu nu amintesce, că în România îndată după secere satele și gările furnică de agenții și misiții Evrei și Grecĭ de la diferite băncĭ, bancherĭ, case de esport, comisionarĭ etc., ca sĕ adune probele de producte și sĕ angajeze cumpĕrărĭ și sĕ clasifice marfa, și că unele din centrele cele marĭ ale comerciului de grâne și porumb din lume sunt actualmente la Brăila, Constanța și Odesa — unde încă te ajuțĭ perfect cu limba română. Ne spune însĕ, că guvernul ungar a găsit de cuviință sĕ îngreuneze accesul la profesorat pentru cele 37 școle comerciale ale sale — dér în schimb pentru absolvenții lor *sĕ deschidă pentru anul 1904—905 un curs special de 10 lunĭ pentru comerciul de lemne.* Și centrul comerciului nostru de lemnărie este actualmente la *Galațĭ* în România, cel de mere încă nu l'am găsit, cel de ouĕ și galițe este la St.-Micläușul-mare (Nagy-Szent-Miklos) și Timișóra. „Sächsische Fruchtgenossenschaft“ din Țéra Bârsei a trimis anul trecut 50 vagóne de orz de bere la Brăila.

Directorul Vlaicu arată, că tinerii absolvențĭ de la școla nóstră comercială — una și singura — se pot înscrie la institutul pentru calificarea profesorilor pentru școlele comerciale din Budapesta (Kereskedelmi iskolai tanárképző intézet) și durata cursului este de 4 anĭ, și pentru primire se cere atestat de maturitate *cu forte bine.* Pentru învĕțarea limbilor orientale, neogréca, germana, italiana, francesa, ne trimite la Budapestă și Clușiŭ, pe noi Românii, carĭ avem pe Grecĭ între noi — limba grecéscă nouă și francesă așa dicênd acasă, — și altădată feciorii noștri fără sciință de carte, dușĭ în Italia, după 2 sĕptĕmânĭ vorbiau deja italienesce cu milanesul, veronesul, toscanul, și de sute de ani aveam în Brașov Compania grecéscă și de comerciu levantin, și esistă și adĭ comunitate grecéscă — între noi — și limba neogrécă jócă mare rol la Brăila, Galațĭ și în întreg comerciul levantin până la Odessa, Marsilia etc. Dice apoi la alt loc:

„Scólele comerciale actuale în organisarea lor cu cursul de 3 anĭ, sufer de mai multe defecte. Mai întâiŭ absolvenții ei es în praxă cu mult prea tinerĭ pentru cariere atât de însemnate, ca cea comercială și industrială. Care șef are curagiul sĕ încrédă conducerea unui ram de afacerĭ la un băiat de 17—18 anĭ, etate cu care mântuie școla cei mai bunĭ elevĭ? O óre-care îmbunătățire s'ar puté aduce aci prin completarea cursului la cel puțin patru anĭ de școlă comercială“.

Vorba ceea: Unde dai și unde crépă! Până acum cu matura și chiar cu diploma dela Academii și scólele superióre, tinerii nu se puteau aplica, decât fórte cu greu, nicĭ la Băncĭ, nicĭ în comerciu. Cu urcarea cursurilor anuale la 4 în școla medie, de sigur că se vor procopsi toțĭ!!

Ce bine cunósce directorul școlei nóstre comerciale raporturile nóstre sociale culturale și economice! Óre nu ar fi mai nimerit sĕ renunțăm la ultimul avantagiu și beneficiu, ce ni-l oferă statul (citat de dênsul sub Nr. 9), *avantagiul de voluntariat pe un an în armată*, și sĕ renunțăm la esamenul de maturitate, ca sĕ scótem pe tinerĭ mai puținĭ *maturĭ*, dér mai aprópe și de negoțul practic și de negustorie și de ocupațiunile părinților mai micĭ și mai puțin producĕtóre, — bunăóră prin unificarea séu contopirea școlei reale cu școla comercială, — sĕ-i scótem dic *absolvențĭ la vêrsta de 13—14 anĭ*, ca sĕ pótă încinge încă șorțul, fără ca sĕ le fie rușine, orĭ sĕ li-se dea diploma de absolvire — menținêndu-se organisațiunea bifurcată de adĭ — numai după 2 anĭ de practică efectivă și dovedită la vr'o bancă, orĭ casă mare de comerciu?!

Trăim într'un timp, unde, cum a dis Chamberlain — Englesul practic și spirit eminamente negustoresc — că nicĭ miniștri nu pot fi negustorĭ în destul. Și unde a ajuns marea Germanie cu vastul ei comerciu și cu industria grandiósă a ei de la 1870 încóce, cu tóte că n'a avut nicĭ Academii, nicĭ școle superióre de comerciu. Noi am mers mai sus decât Germanii.

Rĕsboiul ruso-japones.

Retragerea lui Kuropatkin.

Scirĭ absolut autentice de pe câmpul de rĕsboiŭ n'au sosit. Corespondenții diarelor englese constată din nou, că armata lui *Kuropatkin* a ajuns aprópe întrégă la Mukden și în ordine deplină continuă retragerea. Disciplina s'a restabilit în rêndurile ei. Japonesiĭ nu i-au prea turburat retragerea.

Diarul *„Express“* primesce din sorginte — cum dice el — acreditată scirea, că armata rusécă nu mai e în primejdia în care se afla până acum.

Generalul *Mayerdorf* cu 42.000 de ómenĭ s'a opus, la 12 chlm. spre sud de Mukden, armatei lui *Kuroki*, care îl atacase Miercurea trecută, dér n'a putut sparge linia de luptă rusécă, ci *a fost respins cu pierderĭ enorme.* De atuncĭ Kuroki a încercat de repețite-orĭ sĕ atace pe Mayerdorf, tot-déuna însĕ a fost respins. In urma acestei resistențe a trupelor lui Mayerdorf, numai 10,000 de Rușĭ ar mai fi primejduițĭ Ei au fost lăsațĭ sĕ acopere armata principală.

Armata rusécă se retrage în cincĭ colóne uriașe. Prima colónă a ajuns deja la 45 milurĭ spre nord de Mukden, în Tienling, și se ocupă cu punerea în stare de apĕrare a posițiunilor rusescĭ. A doua colónă încă se află spre nord de Mukden; a treia colónă a sosit deja acolo; a patra colónă este aceea a lui *Mayerdorf*, care e aprópe de Mukden. Colóna a cincia o forméză cei 10,000 de Rușĭ, carĭ sunt strîmtorațĭ de Japonesĭ.

Nu se scie, décă Kuropatkin se va opri la Tienling. Acésta atêrnă — se dice — de la împrejurarea, cât timp va puté Mayerdorf sĕ rețină pe Kuroki? Décă îi va succede a-l reținé timp de două sĕptĕmânĭ, armata principală rusécă va evacua și Tienlingul și se va retrage la *Charbin*, unde se va opri definitiv.

„Daily Mail“ spune, din potrivă, că și cele din urmă trupe rusescĭ au sosit deja în Mukden.

Gróznica bătălie de la Liaoyang.

Cu privire la luptele de la Liaoyang sosesc acum amĕnunte de un estrem interes, carĭ varsă o tristă lumină asupra

---

Din contră, décă va fi ascultătóre și va merge cu dênsul la Galway, îĭ vor păzi cutia cu toțiĭ la olaltă: el, nevasta și fică-sa.

Pe acea vreme clopotele sunau mereu în capul băbuței. Traiul mai tihnit însĕ și tratarea mai umană încetul cu încetul i-au molcomit agitația. A devenit mai morósă, însĕ mai calmă. Îĭ venea mai rar ideea fixă. Numai cutia o păzia cu grije și mai mare și o ferea chiar și de Molly. Se uita cu bănuială la orĭ ce strĕin, ce venea în casă, credênd că-ĭ vre-un hoț, care n'așteaptă de cât un moment nepăzit ca sĕ-ĭ fure haina de mirésă.

Era pe vremea culesului. Băbuța se purta de mai multe sĕptămânĭ fórte liniștită. Monotonia recorósă a dilelor de tómnă par-că i-a calmat fantasia bolnavă. Ședea ceasurĭ întregĭ pe prag, încăldindu-se la sórele de tómnă și rĕspundea cu înțeles la întrebărĭ. La podul de piatră nu fusese de mult. Molly sciea sĕ iscodéscă fel de fel de pretexte spre a o reține acasă și mergea singură la locul ei favorit.

(Va urma.)

măcelului îngrozitor, ce s'a întêmplat în cele cincĭ ḑile (30 August — 3 Septemvrie) în regiunea Liaoyangului.

După depeșile din urmă, *pierderile de ambele părțĭ beligerante ar fi fost mai marĭ de* **60,000 ómenĭ.** Scirĭ oficióse japonese spun, că Rușiĭ aveau în luptele de la Liaoyang 184 batalióne infanterie, 128 escadróne cavalerie și 572 tunurĭ, la olaltă cam 190,000 ómenĭ. Japonesiĭ au fost mult mai mulțĭ. Ei — după cum se anunță din Tokio la Londra — se îngrozesc a publica lista pierderilor, atât au fost de marĭ; ér după cum resultă din descrierea luptei, ce o face corespondentul pe câmpul de rĕsboiŭ al ḑiarului engles „*Times*“, care, credem, nu póte fi acusat de parțialitate în favorul Rușilor, *pierderile Japonesilor au fost îngrozitóre*, încât întrec cu miile pĭerderile ce le-au avut Rușiĭ. Se póte ḑice cu drept cuvênt, că regiunea Liaoyangului a fost un *adevĕrat mormênt* pentru îndrăsnețiĭ atacatorĭ. Numai în atacul contra muntelui Șușan, dat de armata lui *Oku* timp de 24 óre, Japonesiĭ au pierdut peste *10,000 de ómenĭ.* Dér sĕ lăsăm sĕ vorbéscă corespondentul ḑiarului „Times“, care *se afla în cartierul general japones* și care urma pas de pas armata lui *Oku.* Etă ce raportéză el numitei foi englese:

Japonesiĭ încercară un asalt neîntrerupt contra liniilor rusescĭ, fără de a dobândi alt-ceva, de cât *nimicirea de regimente întregĭ ale lor.* In urma succeselor sale de mai nainte, *Oku* desconsidera puterea de resistență a Rușilor. Focul de șrapnele al Rușilor a fost fórte eficace în lupta de la 30 August față cu canonada Japonesilor. Când a 4-a și a 6-a divisiune japonesă atacà posițiunile stâncóse, *Japonesiĭ fură respinșĭ cu marĭ pierderĭ.*

Diminéța următóre la órele 2, *Oku încercà un nou asalt*, în care soldațiĭ lui fură *érășĭ nimicițĭ* de glóntele rusescĭ încă nainte de a ajunge la împletiturile de sîrme făcute de Rușĭ. Divisiunea a 5-a, care opera contra flancului stâng rusesc, avù un succes óre-care, dér 75% din pionerĭ căḑură, pe când îșĭ făceau drum cu sĕcurile prin gardul de sîrmă. Șanțurile rusescĭ, deja după rĕsăritul sórelui, fură *umplute cu cadavrele Japonesilor căḑuțĭ.*

Al doilea atac japones fù sprijinit de un foc de artilerie puternic. Crepăturile causate prin miile de proiectile *șimosi* în posițiunile rusescĭ, păreau ca și un mic Mont-Pelée, pe când minele suterane rusescĭ *aruncau în aer companiĭ întregĭ de ale Japonesilor.* Pe Japonesĭ îi părăsi norocul, și un mic succes tactic, care-l câștigară prin ocuparea unei coline, nu-i putù aduce în posițiunea de a mai face un singur pas măcar înainte.

Oku întreprinse atuncĭ un al treilea asalt, după-ce artileria pregătise atacul, — însĕ în ḑiua următóre *soldațiĭ japonesĭ fură găsițĭ spânzurațĭ, ca iepuriĭ, în sîrmele gardului, și în șanțurĭ cadavrele zăceau unele peste altele la înălțime de trei urme.*

Atuncĭ s'a dat ordinul: „Cu puterĭ noite, înainte!“ Insĕ înainte de a-se lumina de ḑiuă, atacul al patrulea nu s'a dat, căcĭ *Kuropatkin*, care scia, că i-se atacă flancul sĕu stâng, *a ordonat retragerea la miedul nopțiĭ.* **Asalturile aceste au costat pe Japonesĭ cel puțin 10.000 de ómenĭ.** *nesocotind aicĭ pierderile marĭ ce le a suferit divisiunea a 10-a a lui Kuroki.* In luptele acestea Japonesiĭ n'au putut prinde de cât 7 Rușĭ. *In luptele, ce au urmat, ei* **avură pierderĭ și mai marĭ.**

In diminéța ḑilei de *1 Septemvrie*, infanteria japonesă ocupà întréga posițiune de la sud a Rușilor și se părea, că n'ar avé de cât sĕ între în Lioayang. Trupele japonese însĕ aveau nevoie de o pausă, după lupta cea grea, și mai aveau nevoie și de munițiunĭ. Se mai credea apoi, că Rușiĭ nu vor opune resistență.

La *2 Septemvrie* însĕ, când infanteria lui *Oku* înaintà, se vĕḑù îndată, că lupta cea grea se va continua, luptă în care Japonesiĭ aveau sĕ stea față cu un front de 12 milurĭ. Rușiĭ întîmpinară pe Japonesĭ c'un foc infernal de șrapnele, în cât acestia numai încet puteau sĕ înainteze. A 5-a divisiune a făcut o mișcare înainte mai bună, și un contra-atac al lui *Stackelberg* n'a succes.

Atuncĭ *Oku* ordonà unul dintre atacurile de artilerie din cele mai îngrozitóre, care de obiceiŭ premerg atacului infanteriei. Șrapnele și granate erau descărcate alternativ, însĕ tunurile rusescĭ rĕspundeau din trei posițiunĭ c'un puternic foc de șrapnele cu mare succes.

Atacul adevĕrat al Japonesilor abia la 3 Sept. putù sĕ se întêmple, după ce în decursul nopțiĭ ei îșĭ reconstruiră posițiunea. Atacul acesta însĕ, *a fost respins cu pierderĭ enorme* și pe la rĕsăritul sórelui se desfășurà un duel de artilerie, pe când Japonesiĭ *nu obținuseră încă nicĭ un susces.* Posițiunea principală a artileriei lui *Oku* împușca la distanță de 3500 m. Bateriile din stânga de lângă calea ferată fură împinse 1200 metri înainte; infanteria împușca la o distanță de 800—1000 metri și avù *pierderĭ grave, causate de tirul armelor rusescĭ.* Japonesiĭ îșĭ concentrară focul, alternându-l, contra unei bateriĭ rusescĭ, și posițiunea atacată părea schimbată într'un adevĕrat infern. Insĕ granatele și salvele rusescĭ nu mai încetau. La 10 óre și 20 m. artileria japonesă suspendà focul și infanteria se aruncà din nou asupra Rușilor, ajungênd chiar până la șanțurĭ, însĕ *n'a obținut de cât o înfrângere a ei sângerósă.*

Divisiunea a 5-a japonesă înaintà acum mai bine de cât celelalte trupe, dér fù *respinsă* și ea.

Bateria rusă din stânga, care era pe ací sĕ cadă în mânile Japonesilor, deschise din nou un foc violent, ér o altă baterie rusă din partea nordică a rîului, vărsa o plóie de foc mistuitor asupra acestei divisiunĭ. Cătră 11 óre infanteria japonesă era în *neactivitate.*

Artileria japonesă incepù érășĭ un teribil foc concentric, cum numai în acest rĕsboiŭ se póte închipui. Tóte bateriile celor douĕ corpurĭ îșĭ concentrară focul asupra flancului stâng al lui Kuropatkin, care se afla în nemijlocită apropiere de cartierul rusesc lângă zidul orașului. Granatele-șimosi ridicau norĭ de fum uriașĭ negriĭ și galbenĭ. Cartierul rusesc fù într'un moment acoperit de fum gros și în fine *linia Rușilor fù spartă.* Bateriile rusescĭ mai dădură câte-va pușcăturĭ, carĭ păreau un brav salut de adio cătră Japonesĭ. Tótă după amiada se continuà acest foc, pe când bateriile japonese îșĭ îndreptară tirul asupra podului drumului de fier. Era clar, că Liaoyangul se evacuéză de Rușĭ.

In séra aceleeașĭ ḑile, Rușiĭ țineau încă în puterea lor șanțurile, dér *Oku*, căruia nu-i păsa de jertfele ce le aduse, pierḑênd armata lui singură peste **20.000 ómenĭ**, se hotărî sĕ dea un ultim atac din mai multe părțĭ în contra *ariergardei neînfrânte rusescĭ.* El îșĭ puse în foc și ultimele reserve, și pe la 3 óre a ocupat podul căii ferate și *întrà în oraș.*

Kuropatkin deja la 1 și jumĕtate óre din nópte plecase cu ultimele trupe ale corpului 10 de vênătorĭ siberianĭ.

*

Corespondentul diarului „*Times*“ vorbesce — cum am vĕḑut — numai despre pierderile, ce le-a avut armata lui *Oku.* Carĭ au fost pierderile armatei lui *Nodzu*, care a operat împreună cu cea a lui Oku, nu se scie cu siguranță. Din sĕlbătăcia cu care s'a dat lupta se póte însĕ conclude, că și Nodzu va fi pierdut câteva miĭ de ómenĭ. Dér *Kuroki?* Ale lui pierderĭ le va cunósce mai bine el.

Pierderile rusescĭ nu sunt cunoscute. *Kuroki* a raportat la Tokio, că Rușiĭ au dus cu ei *10,000 de rănițĭ, ér 3000* de Rușĭ au fost lăsațĭ de Rușĭ în regiunea Liaoyangului.

Acelașĭ corespondent critică asupra strategia Japonesilor. El ḑice, că în privința strategică sunt mult mai slabĭ de cât Rușiĭ și e neîndoios, că *succesul strategic a fost al lui Kuropatkin*, căruia i-a succes a zădărnici împresurarea armatei sale. Laudă însĕ infanteria japonesă, care a făcut, ceea ce nicĭ o infanterie din lume n'ar fi făcut, ca timp de 5 ḑile sĕ dea asalturĭ nesuccese și totușĭ sĕ mai cuteze a întreprinde atacurĭ nouĕ cu pierderĭ enorme.

SCIRILE ḐILEI.

— 20 August v.

Scirĭ școlare. Astăḑĭ s'au început la școlele gimnasiale și reale gr. or. române din Brașov esamenele de emendare. Mercurĭ, Joi și Vinerĭ se fac înscrierile, ér Sâmbătă se ține esamenul de maturitate supletor și de emendare sub presidiul Prea Cuv. Sale d-lui archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu.

„Notre Dame de Sion“ în România. „V. N.“ scrie: Se scie, că comunitatea călugărițelor catolice *Notre Dame de Sion* are mai multe institute de fete în Bucurescĭ, Iașĭ și Galațĭ. Ministeriul instrucțiunei publice, primind mai multe plângerĭ de la părințiĭ pensionarelor împotriva educațiunei intelectuale și morale, ce se dă în aceste institute, a dispus a se face cercetărĭ. S'a dovedit, că în aceste institute particulare se pregătesc fetele ortodoxe pentru a trece la catolicism séu chiar pentru a se călugări; că dispozițiunea obligativitățeĭ învĕțămêntului primar nu se observă de cătră direcțiunile acestor școle, de óre-ce la sfîrșitul anului, elevele din cursul primar nu-șĭ trec esamenele și la școlile statului; că se întrebuințéză manuale și personal didactic neautorisate de ministeriu; că educațiunea religiósă a elevelor ortodoxe e neglijată și în sfîrșit, că legile, dispozițiunile și regulamentele școlare nu sunt respectate. Intre alte abusurĭ copilele ortodoxe sunt obligate, în mod indirect, sĕ mérgă la capela catolică. Ministeriul a pus în vedere direcțiunilor acestor institute: sĕ se supună legilor și regulamentelor școlare în vigóre; sĕ se numéscă la fie-care institut câte un preot ortodox, care sĕ predea religiunea, elevelor ortodoxe; personalul didactic primar sĕ fie numit dintre persónele, carĭ cunosc bine limba română, și sĕ nu se mai permită pe viitor sub nicĭ un cuvênt, ca elevele ortodoxe sĕ ia parte la sĕrbătorile catolice.

La aceste obligațiunĭ precise, direcțiunile institutelor *Notre Dame de Sion* au rĕspuns, unele prin făgăduelĭ vagĭ, ér altele au declarat, că trebue sĕ céră avisul autorităților superióre din strĕinătate de care depind. Din cercetările făcute de cătră d-l inspector școlar în sarcina direcțiunilor institutelor, D. A. Theodoru, s'a dovedit un mare numĕr de abaterĭ de tot felul, atât în ce privesce partea pur administrativă, cât și altele de natură educativă, morală și pedagogică. In urma raportului d-lui Theodoru, ministerul a trimis direcțiunile acestor institute în judecata consiliului permanent de instrucțiune. Judecarea se va face în primele ḑile din Septemvrie.

Institutul de credit și economii „Silvania“ din Șimleu a luat mĕsurĭ vrednice de laudă pentru ușurarea agricultorilor ajunșĭ în stare de miserie în urma secetei din anul acesta. Directorul esecutiv, d-l A. *Cosma*, într'o circulară adresată bărbaților de încredere ai acestui institut comunică înlesnirile votate în ședința plenară a direcțiunei ținută la 25 August. Aceste înlesnirĭ sunt 1) Reducerea interesălor după credite. 2) Acordarea unui respiriu la achitarea capitalului până la secerișul anului viitor. 3) Spriginirea tovărășiilor constituite cu scop de a ajuta lipsei de cucuruz și nutreț. 4) Procurarea de tăietóre de paie cu reducerĭ acordate de fabricanțĭ și vinderea lor la agricultorĭ în condițiunĭ favorabile (sĕ achite prețul în 3—5 anĭ.)

In préjma Rêșnovului s'a adunat erĭ mult popor, care a mers sĕ asiste la cursele de cai aranjate de regimentul de husarĭ nr. 2, ce face parte din brigada staționată în Brașov și jur. Un amic al fóiei nóstre, care mergênd spre Zêrnescĭ, a trecut pe acolo ne scrie: „Am trecut prin hotarul Rêșnovului tocmai când se începuse alergarea de cai. M'a surprins mulțimea de popor țĕran și în deosebĭ de popor român din Rêșnov și din comunele vecine până și din Brașov (Scheiŭ și Brașovul-vechiŭ) venit anume sĕ privéscă la acest spectacol. Mi-s'ar fi părut, că e vr'o serbare românéscă, décă n'așĭ fi vĕḑut pe ofițerii și subofițerii de husarĭ călărĭ și printre țĕranii Românĭ privitorĭ și mulțime de țĕranĭ sașĭ din satele vecine și de n'așĭ fi vĕḑut postate de-o parte și de alta a șoselei de lângă arena de alergat, trăsurĭ de tótă categoria, echipage, birjĭ, căruțe sătescĭ etc. Aceste alergărĭ de cai, ce aud că se fac anual, au ajuns astfel sĕ fie cercetate și de popor, ca nisce maialurĭ séu alte serbărĭ sub cerul liber. Despre fuga de cai însășĭ nu vĕ pot raporta nimic, fiind-că nu m'am oprit decât vre-o 25 de minute și mĭ am căutat mai departe de drum. Mĕ surprinde numai un lucru, cum de nu am cetit nimic despre aceste curse de cai în ḑiarul nostru „Gazeta“, pre când, cum aud, în foile nemțescĭ și maghiare din Brașov au fost anunțate?“ *)

*) Dăm dreptate amicului și abonatului nostru însĕ îl rugăm sĕ ia la cunoscință, că noi de la acest ḑiar n'avem nicĭ o vină, décă cetitorii noștri n'au aflat nimic despre cursele de cai de la Rêșnov. Redacțiunea nóstră, neprimind vr'un avis, séu învitare de la comitetul aranjator nicĭ c'a putut sĕ informeze pe cetitorii sĕi. Cum s'a făcut că n'am fost înscĭințațĭ ca în alțĭ anĭ despre aranjarea ei, acésta este o cestiune, la care érășĭ noi nu putem rĕspunde. — Red.

Cântecul lui Kossuth și imnul împĕrătesc. Amêndouĕ aceste cântece se ḑice, că s'ar fi cântat în douĕ comune cu ocasiunea așeḑării crucei pe turnul bisericelor românescĭ. Despre casul cu cântecul lui Kossuth raportéză ḑiarul „*Ujság*“ din Clușiŭ, care spune, că în comuna Er-Kenéz (diecesa Orădii), la așeḑarea crucei, părintele Ioan *Clintocu* ar fi ordonat musicei sĕ cânte marșul lui Rákoczi, ér după acesta poporul ar fi întonat cântecul lui Kossuth. — Despre al doilea cas ne informéză „Bp. H.“ și ḑice că s'a întêmplat în comuna Apa (Sătmariu). unde părintele I. *Pop* a pus pe copii și popor sĕ cânte „Gotterhalte“ ca text românesc, dér tinichigiul *Weber* (!) a strigat din vêrful turnului sĕ tacă, căcĭ altmintrea nu va așeḑa crucea. Și Românii au tăcut.

Când avem atâtea imnurĭ bisericescĭ, carĭ s'ar puté cânta cu ocasiunea unor asemenea solemnitățĭ, în adevĕr nu înțelegem, ce rost ar puté avé marșurile și cântecele revoluționare maghiare la așeḑarea unei crucĭ pe o biserică românéscă? — Incât pentru „Gotterhalte“ intervenția tinichigiului „patriotic“ este de tot hazul. Mai bine șĭ-ar vedé de meseria lui și sĕ lase politica pe séma altora.

Decorațĭ. Printre decorații din România al căror nume s'a publicat. ḑilele acestea vedem și pe următorii domnĭ: M. *Bucur* antreprenor al marelui hotel Carivelli & Bucur din Brăila, d-l *Mircea* din Cața, mare și vechiŭ comerciant în Brăila, precum și d-l V. *Zăgreanu*, șef de gară în Palanca.

Fuga principesei de Coburg. Scirile mai recente spun, că principesa Luisa de Coburg petrece de mai multe ḑile în Paris, unde stă sub esaminarea medicală a mai multor medicĭ psichiatri, carĭ în curênd vor publica resultatul cercetărilor lor. Deputatul german socialdemocrat Südekum publică prin ḑiare un raport despre călĕtoria principesei, care a petrecut în locuința sa timp de mai multe óre. Din Berlin — ḑice Südekum — principesa a făcut călĕtoria pe un automobil prin Magdeburg, Braunschweig și Hildesheim, ér de aicĭ a luat trenul până la Colonia, și în urmă prin Belgia până la Paris.

Bibliografie.

Virgiliu. Bucolicele și Georgicele, *traducere cu un studiu biografic și cu note, de* **M. Strajanu.** profesor pensionar. Bucurescĭ. I. V. Socecu, 1904. — Prețul Coróne 2.60

Fragmentul din Georgice II „*Viața câmpenéscă*“ ce l'am publicat mărturisesce despre valórea cărțiĭ D-sale care e scrisă într'o limbă frumósă românéscă și cu multă erudițiune. Pentru ca modul de cugetare și ideile poetului latin, sĕ fie mai lesne înțelese nu aumai de erudițĭ, ci și de cetitoriĭ carĭ n'au avut ocasiunea sĕ-șĭ facă o educațiune clasică, autorul a însoțit traducerea de-o schiță biografică a lui Virgiliu, de câteva lămurirĭ asupra Bucolicelor și a Georgicelor, și de note istorice și mitologice, împrumutate mai tóte dela cei mai bunĭ interpreți.

Cartea pe care o recomandăm tuturor iubitorilor de literatură clasică se póte procura dela autorul d-l M. Strajanu str. Vinerĭ Nr. 12 în Bucurescĭ, séu dela tipografia I. V. Socecu strada Berzei 59. tot acolo.

ULTIME SCIRI.

Londra, 11 Septemvrie. Când Japonesii au întrat Dumineca trecută în Liaoyang nicĭ un Rus nu se mai afla în oraș. Japonesii n'au putut pune mâna nicĭ măcar pe-o locomotivă. Oku a pierdut cel puțin 20,000 ómenĭ la Liaoyang, pe când Rușii cel puțin în cele dintâiŭ douĕ ḑile de luptă, n'au pierdut decât abia jumĕtate cât Oku. In mânile Japonesilor au căḑut 132 carĕ cu provisiunĭ, 38 carĕ cu munițiunĭ, 98 paturĭ și multe puscĭ și revolvere.

Kiel, 11 Septemvrie. Rușii au închiriat mai multe vase de transport germane, carĭ vor aprovisiona pe marea deschisă flota baltică cu cărbunĭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurî. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefaţă“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeşteptării nóstre naţionale, s'a compus şi înfiinţat în Braşov „Romana“, unicul dans de colónă român. In iérna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anî de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Braşov cu ocasiunea acésta şi jubileul de 50 de anî al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechî, damele purtând costum naţional, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au esecutat acest dans în toomai după regulele şi prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anî la primul bal al „Reuniunei“.

Autorul broşurei esplică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulî şi prescrierî originale, fără abaterile şi erorile, ce cu timpul s'au furişat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturî şi în limba germană.)

Meritul autorului broşurei mai sus anunţate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei“, ca orî şi unde în ţinuturile şi ţĕrile locuite de Românî acest dans de colónă român sĕ pótă fi studiat şi jucat cum se cade şi uniform. De aceea a adaus la finea broşurei şi textul frumósei şi atrăgĕtórei musice a „Romanei“, esplicând printre note tóte mişcările dansului după tactele musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindenî între noi, a fost tot-déuna o dorinţă viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact şi uniform. Credem, că broşura de faţă, care face istoricul şi descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire şi acurateţă, va satisface pe deplin dorinţei generale.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărî) şi costă numai 2 cor. **50** banî (plus 5 banî porto-postal) pentru România 3 lei.

„*Romana*“ se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Septemvrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.90
Renta de coróne ung. 4%	97.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.30
Bonurî rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	206.50
Losurî pentru reg. Tisei şi Seghedin	161.50
Renta de hârtie austr.	99.30
Renta de argint austr.	99.30
Renta de aur austr.	119.20
Renta de coróne austr. 4%	99.30
Bonurî rurale ungare 3½ %	90.95
Losurî din 1860.	153.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.13
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	750.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	648.—
Napoleondorî	19.03
Mărcî imperiale germane	117.32

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 9 Septemvrie 1904.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	17	—
„	Grâu mijlociu	16	80
„	Grâu mai slab	15	80
„	Grâu amestecat	12	40
„	Sĕcară frumósă	10	40
„	Sĕcară mijlocié	10	—
„	Orz frumos	9	40
„	Orz mijlociu	9	15
„	Ovĕs frumos	7	40
„	Ovĕs mijlociu	7	20
„	Cucuruz	12	20
„	Mălaiu (meiŭ)	10	—
„	Mazăre	15	20
„	Linte	22	—
„	Fasole	20	—
„	Sĕmênţă de in	21	80
„	Sĕmênţă de cânepă	9	—
„	Cartofî	6	—
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	96
„	Carne de porc	1	20
„	Carne de berbece	—	76
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	40	—
„	Sĕu de vită topit	62	—

Brassóvármegye alispánjától.

Sz. 7470—1904.

Hirdetmény.

Az 1890. évi I. t.-cz. 22. §-a értelmében Brassóvármegye törvényhatósági közutainak épitési, kezelési és fenntartási kiadásairól, valamint e kiadások fedezésére szükséges bevételekről összeállitott 1905—1906. évi költségvetési előirányzatát Brassóvármegye közigazgatási bizottsága f. evi augusztus hó 9-én tartott ülésében 796—1904 kib. sz. alatt letárgyalta és elfogadta

E költségelőirányzat folyó évi **Szeptember hó 15-étől** ugyanezen hó **30-áig** bezárólag azzal a megjegyzéssel tétetik ki 15 napi közszemlére, hogy Brassóvármegye alispáni hivatalánál Herter János vármegyei aljegyzőnél a hivatalos órák a. betekinthetö és az esetleges felszólamlások a jelzett határidö alatt hozzám beadhatók.

Brassó, 1904 évi aug. hó 30.

Dr. Jekel,
alispán.

1— 1.1397.

Anunţ.

P. T. Domnî si Dómne, carî au subscris acţiunî la emisiunea a II-a a institutului „VLĂDEASA“ sub N-rii tit. prov. 4, 57, 59, 60, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 76, 87, 88, 93, 97, 104, 105, 77, sunt provocaţî a plăti ratele restante conf. §-lui 11 din statute; în cas contrar dreptul de acţionar la acele acţiî se vor declara de perdute şi sumele deja solvite trec la fondul de reservă al institutului.

B.-Huedin, 23 August 1904.

Direcţiunea.

1—3.1496.

Un candidat de advocat

perfect în styl maghiar şi român, sĕ primesce momentan pe lângă condiţiunî fórte favorabile în cancelaria advocatului **Dr. Mátyás Lázár**, *Sibiiu, strada Urezului Nr. 11.* 11180,4—3.

Odăi

elegant mobilate.

Fiind Sesonul de vară terminat, **se închiriéză odăi mobilate**

în Villa Kertsch

cu preţurî reduse (dela 10 fl. până la 25 fl. pe lună). — Asemenea şi o **locuinţă elegant mobilată cu 4 odăi,** bucătărie etc.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face orî şi când pe timp mai îndelungat sĕu lunare.

AVIS!

Subscrisa se recomandă Onor. public pentru **confecţionare** de

Rochiî şi Albiturî

după moda cea mai nouă, cu gust şi după plac, **în şi afară de casă.**

Cu tótă stima

DORA KÖNIG.

Braşov, Strada Catherinei nr. 23.

CUI ÎÎ PLACE

o faţă delicată şi curată, fără pistrui o piele móle şi un teint trandafiriu? Acela sĕ se spele în fie-care di cu renumitul **săpun** medicinal

Bergmann's „Lilienmilchseife“

(Marca: 2 minerî.)

dela **Bergmann & Co.** in **Dresden** şi Tetschen a/E.

Se capĕtă bucata cu 80 banî,

în farmaciile:
VICTOR ROTH la „Ursu“,
FR. STENNER la „Leu“,
JUL. HORNUNG la „Arap“, } în Braşov;
TEUTSCH & TARTLER drog.
farmacia W. LINGNER,
J. B. MIRSELBACHER sen. } în Sighişóra.

STRUGURĬ

de masă sĕu de cură.

Stugurî fórte frumoşî şi finî **Chasselas** şi **Muscateller** amestecaţî, în lădiţe sĕu coşurî de 5 klgr., **trimişî franco cu 3 cor. 50 b.**, **numai Muscateller** 5 klgr. **4 cor. 50 b.**; trimite **Martin v. Willinger.** mare producent de vinurî în **Zomba** (Ungaria). — **Vin negru de Szegzárd** în sticle, cultură proprie, trei 0.70 Lit. **franco** trimis **3 cor. 60 b.**

Mai **multe sute de Htl. vinuri** calitate fină cu preţ ieftin tot acolo.

Ca present de sĕrbători fórte potrivit.

4—5,1494

Mare deposit de pânzărie fabricat Schroll.

DESCHIDERE DE MAGAZIN!

BLUSE stofă şi de mătase.

Am onórea a aduce la cunoscinţa On. public, că **am deschis** pe piaţa din loc

Strada vămiî nr. 21.

sub firma mea protocolată la tribunal, un

Magazin de mode pentru dame şi bărbaţi.

Bogatul meu deposit **l'am asortat** cu cele mai nouă şi moderne, **Stofe de rochiî** pentru Dame şi pentru haine bărbătesci, şi cu **articolî de modă** ce cade în branşă acésta. astfel că pot satisface şi cele mai exagerate cererî.

Apelând la sprijinul On. public şi asigurând un serviciu din cele mai solide, rĕmân

cu tótă stima **FENYVESI M. LAJOS.**

Truson pentru mirese.

Stofe englezescî pentru haine bărbătescî.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administratiunî. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orî.

Administr. „Gazetei Trans.“

A V I S.

Prenumeraţiile la **„Gazeta Transilvaniei“** se pot face şi reînoi orî şi când la 1-ma şi 15 a fie-cărei lunî.

Domnii abonenţî sĕ binevoiască a arăta în deosebî, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arete şi posta ultimă. Administraţ. „Gaz. Trans.“